

چرا خدا جویی؟!؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۱۵ أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

سوره مؤمنون/ آیه ۱۱۵

به نام خدای بخشاینده مهربان

آیا گمان کردید شما را بیهوده آفریده ایم، و به سوی ما باز نمی گردید؟

ا	حَسِبْتُمْ	خَلَقْنَاكُمْ
آیا	گمان کرده اید	آفریده ایم شما را
عَبَثًا	إِلَيْنَا	لَا تُرْجَعُونَ
بیهوده	به سوی ما	باز نمی گردید

نمای درس

همه ما از زمانی که خودمان را شناخته ایم با پرسش های کلیدی و مهمی مواجه بوده و بارها از خود پرسیده ایم که: من از کجا آمده ام؟ آفریدگارم کیست؟ چرا باید خدا را بشناسم؟ چرا آفریده شده ام؟ سرنوشت من چه خواهد شد؟ در این درس پاسخ برخی از این سوالات را مرور می کنیم.

ز کجا آمده‌ام؟

روزها فکر من این است و همه شب سخنم که چرا غافل از احوال دل خویشتم
 ز کجا آمده‌ام؟ آمدنم بهر چه بود به کجا می‌روم آخر؟ ننمایی وطنم
 مانده‌ام سخت عجب کز چه سبب ساخت مرا یا چه بوده است مراد وی از این ساختنم

یافتن پاسخ پرسش‌هایی از این دست بسیار مهم بوده و پنجره‌های فراوانی را فراروی
 زندگی انسان می‌گشاید. کسانی که به هستی آفرین و بازگشت انسان به سوی خدا ایمان
 ندارند، همه زندگی را در دوروز دنیا می‌بینند و برای به دست آوردن آن دست به هر کاری
 می‌زنند و در عین حال همیشه نگران و در اضطراب هستند؛ زیرا می‌دانند که به زودی
 ناچارند در جاده مرگ قدم بگذارند و همه چیز خودشان را از دست بدهند.

ولی کسانی که به جهان آفرین ایمان دارند؛ از سویی حاضر نیستند برای به دست آوردن
 دنیا به هر جنایتی دست بزنند و از سوی دیگر زندگی برایشان شیرین و آرام‌بخش است.
 آنان شعارشان چنین است: «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» (سوره بقره، آیه ۱۵۶)؛ ما از آن خدائیم
 و به سوی او بازمی‌گردیم! اینان دنیا را مزرعه آخرت می‌دانند و سعی می‌کنند در کشتزار
 دنیا بهترین گل‌ها و میوه‌ها را بکارند تا هم در دنیا و هم در آخرت از آن بهره ببرند. افراد
 با ایمان در این باره گویند:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (سوره بقره، آیه ۲۰۱)؛

پروردگارا! به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی عطا فرما و ما را از آتش نکه دار.
 تلاش و حرکت آدمی که فلسفه بودن اوست، نقطه آغاز و سکوی پرشی دارد و آن ایمان
 است.

ایمان یعنی باور، پذیرش و پایبندی به آنچه برای آن و در راه آن به تلاش و جَد و جهد
 است و به راهی که وی را به آن سر منزل می‌رساند و بالاخره به خود این تلاش و حرکت.
 بدون ایمان، هر حرکت و پویشی ناپایدار و بی‌فرجام است و هر پوینده‌ای دل مرده و

بی‌نشاط و سرانجام خموش و راکد و بی‌حرکت. (مقام معظم رهبری، طرح کلی اندیشه اسلامی در

قرآن، ص ۱۱)

در نتیجه آدمی باید به سوی ایمان حرکت کرده و درباره خدا تحقیق کند تا ایمانش کامل شود.

آدمی به دلایل مختلف باید درباره خداشناسی و خداپرستی تحقیق و بررسی کند از جمله:

۱) خداباوری و مسیر درست

یکی از فواید خداباوری، آموزش درست اندیشیدن، درست تصمیم گرفتن و درست عمل کردن است.

آدمی برای رسیدن به سعادت به سه عامل نیاز دارد: بینش، گرایش و کنش یا عملکرد. خداباوری هر سه عامل یاد شده را اصلاح می‌کند؛ زیرا:

الف. بینش؛

اگر کسی نتواند درست فکر کند و به باورها و یقین‌های مناسبی برسد، همیشه در حالت نادانی، ترس، اضطراب، بی‌خبری و پوچی به سر می‌برد. باورمندی به وجود آفریدگار دانا، توانا، بینا، شنوا و آگاه باعث می‌شود ما پشتیبانی قوی، دانا، بینا، توانا، شنوا و آگاه را در کنار خودمان احساس کنیم و او را حاضر و ناظر ببینیم. در این صورت عالمانه، آگاهانه، هشیارانه و هوشمندانه تصمیم می‌گیریم نه جاهلانه، حیرتمندانه و نابخردانه.

ب. گرایش؛

برخی «عالم بی‌عمل هستند» یعنی در سخن گفتن خیلی خوب سخن می‌گویند، ولی عملکرد آنان بسیار بد است؛ مثلاً در زشتی دروغ سخن می‌رانند ولی خودشان دروغ می‌گویند، سیگار و دیگر مواد مخدر را نکوهش می‌کنند ولی خودشان آن را استعمال می‌کنند. این عده علم دارند ولی چون باور ندارند، به سوی کارهای نادرست «گرایش» دارند. خداباوری این «گرایش» نادرست را به سوی مسیر صحیح سوق می‌دهد. به همین دلیل است که در دین بر عمل تأکید شده و آیات قرآن و روایات اسلامی ما را از علم بی‌عمل نهی کرده است.

ج. عملکرد؛

نتیجه بینش و گرایش خوب، عملکرد درست است. دین با اصلاح بینش و گرایش، آدمی را به بهترین کارها فرا می‌خواند تا سعادت و نیکبختی دنیا و آخرت را برای ما فراهم کند.

۲) خطرات خداناباوری

جمعی از مسلمانان و دوستان امام رضا علیه السلام اطراف آن حضرت نشسته بودند و با حضرت گفتگو می‌کردند، در این هنگام مردی وارد شد و نزدیک امام نشست. همه سرها به سوی آن مرد برگشت. مرد به امام گفت: «من خدا را قبول ندارم. خدایی وجود ندارد.» دوستان امام علیه السلام با شنیدن این سخنان سخت برآشفتنند. امام با آرامش به شبهه‌های او جواب داد؛ از جمله فرمود: یا سخن ما که می‌گوییم خدا وجود دارد صحیح است یا سخن شما. مرد گفت درست است. امام فرمود: اگر به فرض محال سخن شما درست باشد، ما و شما برابر هستیم و ما با ایمان و کارهای نیکی که کرده‌ایم، ضرر نکرده‌ایم ولی اگر سخن ما درست باشد که حقیقت نیز چنین است، شما هلاک شده (و به عذاب خداوند دچار خواهید شد) ولی ما نجات یافته‌ایم.

مرد که انتظار این سخن مهربانانه و در عین حال دقیق و علمی را نداشت، مدتی به فکر فرو رفت و سخن امام را قبول کرد و گفت: «خدایت رحمت کند». (کافی، ج ۱، ص ۷۸)
نام دلیلی که برایتان توضیح دادیم «قاعده پرهیز از ضرر احتمالی» است.

۳) خدایا متشکریم

این دلیل را از زبان امام علی علیه السلام توضیح خواهیم داد. لحظه‌ای به نعمت‌های پرشماری که در اختیار شماست بیاندیشید؛ آیا عقل و انصاف ما را به شناخت نعمت دهنده و تشکر از او دعوت نمی‌کند؟

بله، یکی دیگر از دلیل‌هایی که ثابت می‌کند همه ما باید درباره دین تحقیق کنیم، «لزوم تشکر از نعمت دهنده» است.

لَوْ لَمْ يَتَوَعَّدِ اللَّهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ لَكَانَ
يَجِبُ أَلَّا يُعْصَى شُكْرًا لِنِعْمِهِ.
حتی اگر خداوند مردم را به خاطر گناهانشان
به عذاب تهدید نمی‌کرد، باز هم به پاس
نعمت‌های الهی لازم بود مردم به خاطر
شکرگزاری خداوند او را نافرمانی نکنند.

امام علی علیه السلام در این جمله کوتاه به هر دو دلیلی که در این درس آموختیم یعنی «قاعده
دفع ضرر احتمالی» و «لزوم تشکر از نعمت دهنده» اشاره کرده است.
آن حضرت در ابتدا به این نکته اشاره کرده است که خداوند بارها و به وسیله یکصد و بیست
و چهار هزار نفر از بهترین، راستگوترین و دلسوزترین افراد روی زمین یعنی پیامبران علیهم السلام به
مردم پیام داده و آنها را از گناه کردن بیم داده و تأکید کرده که نتیجه گناه، عذاب است.
اینک آیا ما نباید با سخنان پیامبران علیهم السلام لا اقل احتمال بدهیم که سخن آنان درست
است؟! است!

حتی اگر از دلیل فوق صرف نظر کنیم و فرض کنیم خداوند هیچ پیامبری را برای ما
نفرستاده بود، باز هم آیا در این همه نعمتی که خداوند به ما داده، شک و تردیدی وجود
دارد؟! ما انسان‌ها به خاطر خدمت بسیار کوچکی که یک فرد به ما ارائه می‌دهد وظیفه
داریم از او تشکر کنیم، آیا نباید در برابر این همه نعمتی که خدا به ما ارزانی داده شکرگزار
باشیم؟ چه خوش گفت سعدی شیرین بیان:

مَنْتَ خدای را عز و جل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. هر
نفسی که فرو می‌رود ممدّ حیات است و چون بر می‌آید مفرّح ذات.
پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب.

پرتویی از قرآن ناطق

حکمت ۲۹۰

از دست و زبان که بر آید   کز عهده شکرش به در آید
 بنده همان به که ز تقصیر خویش   عذر به درگاه خدای آورد
 ورنه سزاوار خداوندیش   کس نتواند که به جای آورد

آری با کمی تفکر به خوبی در می‌یابیم که بر همه ما شناخت خدا و پرستش او لازم و واجب است؛ ولی در برخی موارد غبار گناه و دوستی دنیا در برابر دیدگان و دل ما قرار گرفته و مانع دیدن جمال الهی می‌شود، چنانکه امام علی علیه السلام فرمود: «وَلَوْ فَكَّرُوا فِي عَظِيمِ الْقُدْرَةِ وَ جَسِيمِ النِّعْمَةِ لَرَجَعُوا إِلَى الطَّرِيقِ وَ خَافُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ وَلَكِنَّ الْقُلُوبَ غَلِيظَةً وَ الْبَصَائِرَ مَذْخُولَةً!» (نهج البلاغه، خطبه ۱۸۵) اگر (مردم) در عظمت قدرت خداوند و بزرگی نعمت او اندیشه می‌کردند، به راه باز می‌گشتند، و از آتش سوزان می‌ترسیدند، اما دل‌ها بیمار، و چشم‌ها معیوب است.

تشکر نبوی

پاسی از شب گذشته بود و همه مردم در خوابی ناز و آرام به سر می‌بردند؛ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به آرامی از رختخواب برخاست و شروع به عبادت کرد؛ همسر آن حضرت بیدار بود و تلاش خستگی‌ناپذیر پیامبر صلی الله علیه و آله برای عبادت خدا را مشاهده می‌کرد. عبادت پیامبر صلی الله علیه و آله طول کشید. همسرش با خود می‌اندیشید: بدون شک پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله معصوم است و هیچ گناهی ندارد. تازه! خدا در قرآن نیز تأکید کرده است که همه خطاهای فرضی پیامبر را بخشیده است؛ (سوره فتح، آیه ۲: تا خداوند گناهان گذشته و آینده‌ای را که به تو نسبت می‌دادند ببخشد.) پس چرا پیامبر خدا این همه عبادت می‌کند؟! او برای پرسش خودش پاسخی نیافت از این رو سؤال خودش را از همسر مهربانش پرسید. پیامبر صلی الله علیه و آله پاسخ داد: «أَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا؟» (کلینی، کافی، ج ۲، ص ۹۵)؛ آیا من نباید بنده شکرگزار از او باشم.

و الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ مَا عَرَّفْنَا مِن
نَفْسِهِ، وَ أَلْهَمَنَا مِنْ شُكْرِهِ،
و فَتَحَ لَنَا مِنْ أَبْوَابِ الْعِلْمِ
بِرُبُوبِيَّتِهِ؛

و سپاس مخصوص خداست که وجودش را
به ما شناساند و شکرش را به ما الهام فرمود و
درهای دانش به پروردگارش به روی ما گشود.

امام سجاد علیه السلام در اولین دعای صحیفه سجاده به بهترین شکل ممکن به قاعده عقلی
«لزوم تشکر از نعمت دهنده» اشاره کرده است.

نکته مهمی که در این فراز وجود دارد این است که: هر چند عقل به ما دستور می دهد
که باید از نعمت دهنده تشکر کنیم؛ اما روش تشکر کردن را باید بیاموزیم. چه بسا ممکن
است ما کاری را تشکر از نعمت دهنده بدانیم ولی او کار ما را ناپسند بشمرد. پس باید از
نعمت دهنده بیاموزیم که چگونه از او تشکر کنیم. خداوند به ما لطف کرده و روش تشکر
کردن از خودش را نیز به ما آموخته است؛ از همین رو امام سجاد علیه السلام می فرماید: «خدا را
سپاس می گوئیم که شکرش را به ما الهام فرمود.»

امام سجاد علیه السلام در ادامه یکی دیگر از نعمت های بزرگی که خدا به ما بندگان عنایت
کرده را یاد آوری و به خاطر آن از خداوند تشکر می کند و آن «گشودن ابواب علم به سوی
ربوبیت خداوند است». راستی اگر خداوند به ما عقل نمی داد و پیامبران را نمی فرستاد،
آیا ما می توانستیم پروردگار جهان و آفریدگار را بشناسیم؟ پاسخ روشن است. آیا خدایی که
با فرستادن پیامبران و دادن نعمت عقل، راه خداشناسی را به ما آموخته، شایسته تشکر
نیست؟

کارگاه ترجمه

تعریف ترجمه:

برگرداندن یک متن، از یک زبان که زبان مبدأ نامیده می‌شود به زبانی دیگر که زبان مقصد خوانده می‌شود.

ترجمه خوب، ترجمه‌ای است که بتواند همان پیام و تأثیری که در زبان مبدأ وجود دارد را به زبان مقصد منتقل کند. برای انجام ترجمه خوب، سه مهارت لازم است:

۱. تسلط به زبان مبدأ که در اینجا زبان عربی است.

۲. تسلط به زبان مقصد که در اینجا زبان فارسی است.

۳. تسلط به محتوای متن مبدأ

برای شروع در این درس به حرف «أ» (همزه استفهام) که در ابتدای آیه آمده می‌پردازیم.

همزه استفهام، از ادوات استفهام و طلب فهمیدن می‌باشد. اصل آن برای پرسش حقیقی به کار می‌رود، اما در برخی موارد برای استفهام حقیقی به کار نمی‌رود؛ مثل آیه مورد بحث این درس که همزه برای استفهام توبیخی است؛ یعنی آن چه پس از استفهام قرار گرفته، واقع شده است؛ ولی نمی‌بایست انجام می‌گرفت؛ لذا می‌گویند مخاطب را توبیخ می‌کند؛

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا (سوره مؤمنون، آیه ۱۱۵)؛ آیا گمان کردید شما را بیهوده آفریده‌ایم؟!

نمونه‌ی دیگر:

أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْجِيحُونَ (سوره صافات، آیه ۹۵)؛ آیا آنچه را می‌تراشید می‌پرستید؟!

حافظ شویم

برکت‌های حفظ قرآن

انس با قرآن از سفارش‌های مکرر معصومان علیهم‌السلام است. حفظ قرآن کریم یکی از بهترین شیوه‌های انس با کلام الهی است. حافظ قرآن، کلام الهی را پی‌درپی تلاوت می‌کند، در فهم و درک آنها می‌کوشد، هنگام حفظ و مرور، در آیات تدبّر می‌کند و در صحنه زندگی، همواره آیات مرتبط را به یاد می‌آورد.

بنابر آیات و روایات، حفظ قرآن آثار و برکات و زیادی در زندگی فردی و اجتماعی دارد از جمله: آرامش روحی، نجات از تنهایی، بهره‌مندی از پاداش و مقامات اخروی، غنا و بی‌نیازی، آبادی و احیای قلب، محبوبیت و احترام در دنیا و آخرت، تقویت حافظه، ایجاد فضای قرآنی در میان جامعه و دوری از مفساد و... پس با توکل بر خدا، آیات نورانی هر درس را حفظ خواهیم کرد!

پرسش و تمرین

واژگان زیر را ترجمه کنید.

أ	حَسِبْتُمْ	خَلَقْنَاكُمْ
عَبَأُ	إِلَيْنَا	لَا تُزْجَعُونَ

عبارت زیر را ترجمه کنید.

واژگان	أ	فَحَسِبْتُمْ	خَلَقْنَاكُمْ	عَبَأُ
تحت اللفظی				
ترجمه روان				

بر اساس محتوای درس به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱. شعار کسانی که به آفریدگار جهان ایمان دارند چیست؟ دلیل آن را توضیح دهید.

.....
.....

۲. چرا باید درباره خداشناسی و خداپرستی تحقیق و بررسی کرد؟ (دو دلیل)

.....
.....

۳. با توجه به فرمایش امام علی علیه السلام که فرمود: «لَوْ لَمْ يَتَوَعَّدِ اللَّهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ لَكَانَ

يَجِبُ أَلَّا يُغْضَى شُكْرًا لِنِعْمِهِ» بیان کنید که این جمله به کدام دلیل خداشناسی اشاره

دارد؟

.....

کارخواست

۱) چند نمونه برای «پرهیز از ضرر احتمالی» که همه ما در زندگی به آن توجه داریم مثال

بزنید.

.....
.....

۲) با آن که نماز تشکر از خداست؛ چرا نمی‌توانیم نماز را به زبان فارسی و به هر شکلی که

خودمان دوست داریم، بخوانیم؟

.....
.....

۳) اگر خدا هیچ پیامبری را برای ما نمی‌فرستاد آیا می‌توانستیم خدا و صفات او را

بشناسیم؟ توضیح دهید.

.....
.....

